

УХВАЛЕНО Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди від « <u>8</u> » <u>лютого</u> 20 <u>21</u> року протокол № <u>1</u>		Шифр документа 04-05/07.21	Система управління якістю ХНПУ імені Г.С.Сковороди ПОЛОЖЕННЯ ПРО РЕПОЗИТАРІЙ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ	ЗАТВЕРДЖЕНО наказом ректора від « <u>8</u> » <u>лютого</u> 20 <u>21</u> р. № <u>02125585</u> Ректор Ю.Д. Бойчук
---	---	----------------------------------	--	--

ПОЛОЖЕННЯ ПРО РЕПОЗИТАРІЙ ХАРКІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

ПОГОДЖЕНО

Проректор
з наукової, інноваційної і міжнародної
діяльності
С.В. Бережна

Б.м.ф.
«9» лютого 2021 р.

Начальник юридичного відділу
О.В. Тарасенко

О.В. Тарасенко
«10» лютого 2021 р.

РОЗРОБНИК

Директор наукової бібліотеки
О.Г. Коробкіна

О.Г. Коробкіна
«5» лютого 2021 р.

Розроблено: Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди.

Розробник: Директор наукової бібліотеки О.Г. Коробкіна.

Ухвалено: Вченою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди протокол № 1 від «8» лютого 2021 р.

Затверджено та введено в дію: наказом ректора Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди № 32-од від «8» лютого 2021 р.

1. Загальні положення

1.1 Положення про репозитарій Харківського національного педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди (далі – Положення) визначає основні поняття, призначення, склад і структуру університетського репозитарію, регламентує основні засади організації та управління репозитарієм Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (далі – ХНПУ імені Г. С. Сковороди).

1.2 Основні терміни:

- Автор – фізична особа, яка творчою працею створила твір і якій належать права інтелектуальної власності на нього відповідно до Цивільного кодексу України, Закону України «Про авторське право та суміжні права», іншого закону чи договору.
- Твори – створені авторами у результаті творчої діяльності за особистою ініціативою, на замовлення чи в порядку виконання службових обов'язків: літературно-письмові твори (книги, брошури, статті, конспекти лекцій, аналітичні огляди, звіти, презентації, тощо); ілюстрації, карти, плани, ескізи і пластичні твори, що стосуються географії, топографії, архітектури або науки; аудіовізуальні твори; твори образотворчого мистецтва; фотографічні твори; інші твори, представлені в електронній (в тому числі цифровій) формі, яку може считувати комп'ютер (ст. 433 Цив. Кодексу України, ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжне права»).
- Репозитарій (електронний архів) – це місце, де зберігаються і підтримуються різні дані. Інституційний репозитарій відкритого доступу – мережевий сервіс зі зберігання, систематизації та поширення творів у цифровому вигляді, що надається установою її працівникам та іншим зацікавленим особам.
- Відкритий доступ (ВД) – розміщення в мережі Інтернет матеріалів, доступ до яких дозволений правовласниками. Технічне здійснення доступу всім охочим надається у будь-який час і без обмежень.
- Договір приєднання – договір, умови якого встановлені Університетом, і який може укладений лише шляхом приєднання автора до договору в цілому. Автор не може запропонувати свої умови договору (п. 1 ст. 634 Цивільного кодексу України).
- Інтелектуальні права на твір включають виключне право і особисті немайнові права.
- Особисті немайнові права автора включають право авторства, право на ім'я, право на недоторканість твору, право на опублікування твору.
- Виключне право – це майнове право. Виключне право може належати одному або декільком фізичним чи юридичним особам (правовласникам). Правовласник може на свій розсуд використовувати, а також дозволяти або забороняти іншим особам використання результату інтелектуальної діяльності.

1.3 Репозитарій Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (далі – Репозитарій) – це інституційний репозитарій

відкритого доступу, розміщений на сервері університету. Репозитарій акумулює електронні повнотекстові документи наукового та навчально-методичного призначення, створені працівниками будь-якого структурного підрозділу ХНПУ імені Г. С. Сковороди, здобувачами вищої освіти, а також надає до них безкоштовний постійний доступ через Інтернет.

1.4 Назва репозитарію eKhNPUIR є скороченням повної назви електронного Інституційного Репозитарію Харківського Національного Педагогічного Університету ім. Г. С. Сковороди англійською мовою (Electronic Kharkiv National Pedagogic University Institutional Repository). Адреса репозитарію в Інтернеті: <http://dspace.hnpu.edu.ua>

1.5 Репозитарій формується та функціонує відповідно з наступними документами:

- Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу» (№ 32/95-ВР від 27.01.1995 зі змінами);
- Закон України «Про освіту» (№ 2145-VIII / ст. 42 від 05.09.2017);
- Закон України «Про вищу освіту» (ВВР, 2014, № 37-38, ст. 204 зі змінами);
- Закон України «Про авторське право і суміжні права» (№ 3792-12 від 23.12.1993 зі змінами), що встановлює авторське право на комп'ютерні програми для ЕОМ, електронні видання, бази даних, літературні письмові твори;
- Закон України «Про Національну програму інформатизації» (№ 74/98-ВР від 04.02.1998) та Закон України «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007—2015 роки» (№ 537-V від 09.01.2007), які визначають стратегію розв'язання проблеми забезпечення інформаційних потреб та інформаційної підтримки соціально-економічної, екологічної, науково-технічної, національно-культурної та іншої діяльності;
- Закон України «Про електронні документи та електронний документообіг» (№ 851-IV від 22.05.2003 зі змінами), який поширюється на відносини, що виникають у процесі створення, відправлення, передавання, одержання, зберігання, використання електронних документів;
- Закон України «Про захист персональних даних» (ВВР, 2010, № 34, ст. 481 зі змінами і доповненнями);
- Закон України «Про захист інформації в автоматизованих системах» (№ 80/94-ВР від 05.07.1994 зі змінами), який встановлює основи регулювання правових відносин щодо захисту інформації в автоматизованих системах за умови дотримання права власності громадян України на інформацію та права доступу до неї;
- ДСТУ ГОСТ 7.1: 2006. СІБВС. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання;
- ГОСТ 7.82-2001. Библиографическая запись. Библиографическое описание электронных ресурсов (міждержавний стандарт);

- «Положення про Наукову бібліотеку Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди»;
- Дане Положення.

2. Призначення, мета та завдання, функції репозитарію

2.1 Основне призначення eKhNPUIR – накопичення, систематизація та зберігання в електронному вигляді інтелектуальних продуктів університетської спільноти, надання відкритого доступу до них засобами Інтернет-технологій, поширення цих матеріалів у світовому науково-освітньому середовищі та збільшення індексу цитування наукових публікацій учених ХНПУ імені Г. С. Сковороди.

2.2 Мета та завдання eKhNPUIR:

- Забезпечити місце і спосіб централізованого і довготривалого зберігання в електронному вигляді повних текстів творів.
- Сприяти зростанню популярності університету шляхом представлення його наукової продукції у глобальній мережі. Збільшити цитованість наукових публікацій працівників ХНПУ ім. Г. С. Сковороди шляхом забезпечення вільного доступу до них за допомогою Інтернету.
- Створити надійну і доступну систему обліку публікацій наукових робіт колективів кафедр і окремих працівників.

2.3 Репозитарій eKhNPUIR, орієнтований на науково-педагогічних працівників університету та здобувачів вищої освіти, виконує наступні функції:

- навчальну, що спрямована на сприяння навчальному процесу;
- наукову, що спрямована на сприяння науково-дослідницькому процесу;
- довідково-інформаційну, що спрямована на задоволення інформаційних запитів з різних галузей знань;
- поповнення бібліотечного фонду оригінальними електронними документами та електронними копіями друкованих видань та їх збереження.

3. Управління репозитарієм

3.1 Безпосереднє керівництво Репозитарієм здійснює проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності університету.

3.2 Наукова бібліотека університету виступає координатором процесу створення Репозитарію. Технічну та програмну підтримку, функціонування програмних засобів забезпечує інженер Наукової бібліотеки. За збереження електронних документів Репозитарію відповідає Наукова бібліотека університету.

3.3 Усі суперечливі питання щодо включення або вилучення документів із Репозитарію, кола осіб, які можуть розміщувати свої документи, переліку документів і порядку їх розміщення вирішує Наукова бібліотека.

3.4 За потребою до роботи з Репозитарієм долучаються працівники будь-якого відділу Наукової бібліотеки.

4. Склад репозитарію

- 4.1 Репозитарій eKhNPUIR є універсальним за змістом науковим та навчальним зібранням. Структура інституційного репозитарію складається із фондів університетських інститутів і факультетів, науково-дослідницьких установ університету та інших структурних підрозділів університету у кореновому каталозі. У разі потреби можуть створюватись інші колекції.
- 4.2 Тематичний склад Репозитарію визначається факультетами (кафедрами) та Науковою бібліотекою відповідно до наукового та навчального процесів університету. До Репозитарію можуть бути залучені:
- статті, монографії, підручники, методичні матеріали, тематичні збірки, матеріали конференцій (препринти або постпринти);
  - наукові публікації працівників ХНПУ імені Г. С. Сковороди, здійснені в інших видавництвах, за умови відсутності заборони на їх розміщення в репозитарії з боку видавництв;
  - автореферати дисертацій та дисертації, що захищені працівниками ХНПУ імені Г. С. Сковороди;
  - інші матеріали наукового, освітнього або методичного призначення за бажанням їх автора.
- 4.3 За видами електронних ресурсів Репозитарій не має обмеження. Це можуть бути будь-які електронні текстові дані, електронні числові дані, електронні картографічні дані, електронні зображення (відео, презентації), електронні інтерактивні мультимедіа.
- 4.4 Хронологічні рамки для Репозитарію не встановлюються.
- 4.5 За рівнем доступності документи в Репозитарії можуть бути у відкритому доступі або за бажанням автора у авторизованому доступі.

5. Принципи створення і функціонування репозитарію.

- 5.1 eKhNPUIR є веб-орієнтована, кумулятивна та постійна база даних (цифрових копій документів).
- 5.2 Репозитарій створюється за допомогою програмного забезпечення відкритого доступу DSpace, розробки Массачусетського технологічного інституту, що підтримує протокол обміну метаданими OAI-PMH (Open Archives Protocol for Metadata Harvesting), дозволяючи тим самим інтегрувати електронний репозитарій у міжнародні реєстри ROAR, OpenDOAR та інші.
- 5.3 Репозитарій поповнюється документами шляхом самоархівування твору автором або шляхом передачі документу уповноваженому працівнику Наукової бібліотеки. Для отримання можливості самоархівування автори повинні зареєструватись та отримати відповідні права для роботи. Після реєстрації авторів надаються права депозитора.
- 5.4 Депозитором може бути як автор, так і уповноважений працівник Наукової бібліотеки або іншого підрозділу. За бажанням автора його роботу може розміщувати в репозитарії депозитор-бібліотекар. При цьому автор надає у

Наукову бібліотеку електронну версію роботи в будь-якому форматі, що читається машиною, бібліографічний опис матеріалу, анотацію та набір ключових слів трьома мовами: українською, російською та англійською.

- 5.5 Підтримуються всі файлові формати, в яких створені ресурси. Однак, рекомендуються для використання певні формати у кожному з видів:

Формати, що рекомендуються для застосування при розміщенні матеріалів		
Матеріал	Назва формату	Розширення
Текст	Adobe Reader, Microsoft Word	pdf, doc
Презентація	Microsoft PowerPoint	pdf, ppt
Таблиці	Microsoft Excel	xls
Зображення	JPEG, GIF	jpg, gif
Аудіо	MP3, MP4	mp3, mp4
Відео	AVI	avi

- 5.6 Роботи здобувачів вищої освіти розміщуються за наявності рекомендації наукового керівника, який реєструється в Репозитарії і підтверджує свою рекомендацію.
- 5.7 За прохання від автора електронна публікація вилучається з відкритого доступу або змінюється прихованою формою повного тексту, що здійснює уповноважений працівник Наукової бібліотеки університету.
- 5.8 Якщо факультет (наукова рада факультету) визначає низький науковий або освітній рівень роботи, що представлена автором у факультетській спільноті Репозитарію, то адміністратор eKhNPUIR має право вилучити цей документ.
- 5.9 Публікації, що передаються у Репозитарій, забезпечуються заголовками, прізвищами авторів, анотацією (якщо вона є) мовою оригіналу та ключовими словами українською, російською та англійською мовами.

6. Авторський договір.

- 6.1 Відкритий доступ не відміняє авторського права. Особисті немайнові права автора не відчужувані і зберігаються за ним незалежно від способу публікації. Виняткове право на твір автор реалізує, добровільно ухвалюючи рішення про представлення своєї публікації в Інтернет і підтверджуючи це в Авторському договорі в електронному або паперовому вигляді.
- 6.2 Твір не може бути розміщений у eKhNPUIR, якщо він порушує права людини на таємницю її особистого та сімейного життя, завдає шкоду громадському порядку, здоров'ю та моральному стану особистості, містить інформацію, що охороняється державою.
- 6.3 Підписуючи Авторський договір автор передає Університету на безоплатній основі невиняткові права на використання твору:
- на внесення твору у базу даних Репозитарію;
  - на відтворення твору чи його частин у електронній формі, не змінюючи її змісту;

- на виготовлення електронних копій твору для постійного архівного зберігання;
  - на використання твору без одержання прибутку та на виготовлення його копій для некомерційного розповсюдження;
  - на надання електронних копій твору для відкритого доступу в Інтернеті.
- 6.4 У Авторському договорі автор підтверджує, що розміщуючи роботу в Репозитарії він не порушує прав третіх осіб (інших авторів або видавництв).
- 6.5 Авторським договором автор підтверджує, що на момент розміщення твору в Репозитарії лише йому належать виняткові майнові права на твір, що вони ні повністю, ні частково нікому не передані (не відчужені), що майнові права на твір ні повністю, ні в частині не є предметом застави, судового спору або претензій з боку третіх осіб.
- 6.6 Автор несе всі види відповідальності перед третіми особами, що заявили свої права на твір, відшкодовує Університету всі витрати, спричинені позовами третіх осіб про порушення авторських та інших прав на твір.
- 6.7 У випадку, коли твір створено у співавторстві, кожний з авторів приймає умови цього договору, розміщуючи такий твір у Репозитарії.
- 6.8 Автор зберігає за собою право використовувати самостійно чи передавати аналогічні права на використання твору третім особам.
- 6.9 Авторський договір може бути розірваний на вимогу автора, якщо він позбавляється майнових прав на твір, які мав на момент розміщення твору у Репозитарії, а також якщо договір містить інші умови, обтяжливі для автора. В такому разі він сам або за допомогою уповноваженого працівника Наукової бібліотеки вилучає роботу з Репозитарію.

7. Прикінцеві положення.

- 7.1 Всі зміни та доповнення до Положення приймаються Вченою радою та затверджуються наказом ректора.
- 7.2 При затвердженні нової редакції попереднє Положення втрачає чинність.